

Effekter af økonomiske incitamenter til borgere længere fra arbejdsmarkedet

Effekter af økonomiske incitamenter for borgere i kontanthjælpssystemet

Såvel dansk som international effektlitteratur finder stærk evidens for positive beskæftigelseseffekter af ændrede økonomiske incitamenter ved fx ændrede ydelsesniveauer for ledige. I en dansk kontekst peger litteraturen ligeledes på positive effekter på beskæftigelse for personer i kontanthjælpssystemet, *jf. seneste litteratursamling på området*.¹

Beskæftigelseseffekterne er dog mindre for kontanthjælpsmodtagere end blandt forsikrede ledige, og det har eksempelvis ikke været muligt at identificere væsentlige effekter af 225-timersreglen og jobpræmieordninger for kontanthjælpsmodtagere, *jf. nedenfor*.

Analysen i vismandsrapporten, Dansk Økonomi (efterår 2015), peger desuden på, at beskæftigelseseffekterne af økonomiske incitamenter i kontanthjælpssystemet er betydeligt lavere for aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere end for jobparate. For den mest udsatte tredjedel af de aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere (den tidligere matchgruppe 3), kan der således ikke påvises effekter.

Effekter af 225-timerskravet

225-timerskravet tilskynder kontanthjælpsmodtagere til at finde beskæftigelse svarende til 225 timer på et år for at undgå en ydelsesreduktion.² Finansministeriet konkluderer i deres analyse fra 2019 om virkninger af 225-timerskravet, at nogle personer i kontanthjælpssystemet har ændret adfærd og er kommet tættere på arbejdsmarkedet som følge af 225-timersreglen, men det fremgår også, at virkninger på arbejdstimer omregnet til fuldtidspersoner ikke er væsentligt. Analysen skal tages med det klare forbehold, at der ikke er tale om en egentlig effektanalyse.³ Analysens resultater kan derfor ikke endeligt fastslå, om der er en egentlig effekt af 225-timerskravet på arbejdstiden, og af hvilken eventuel størrelsesorden effekten er.

Effekter af jobpræmieordninger til forskellige målgrupper

Seneste effektevalueringer af jobpræmieordninger – en ordning som udløser en månedlig økonomisk bonus til borgeren ved at få et arbejde – viser ingen overordnede effekter af at være omfattet af jobpræmieordningen for kontanthjælpsgruppen blandt andre. Hverken i de 24 måneder, hvor det var muligt at få en jobpræmie (april 2017 til marts 2019), eller i perioden efter fra april 2019 til januar 2022.

¹ Andersen et al. (2021): *Litteratursurvey af effekter af kontanthjælpslignende ydelser*.

² Personer, der har modtaget en kontanthjælpsydelse i ét år eller derover inden for tre år, skal som hovedregel dokumentere 225 timers ordinær, udstøttet beskæftigelse inden for de seneste 12 måneder for at bibeholde den fulde kontanthjælpsydelse. Personer i kontanthjælpssystemet med en arbejdsevne, som er begrænset i et omfang, hvor de ikke kan opnå beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked, er dog undtaget denne 225-timersregne.

³ Finansministeriet (2019): *Økonomisk Analyse: Evaluering af Jobreform fase 1*.

Der er derimod indikationer på en positiv effekt af jobpræmier for gruppen af langtidsledige dagpengemodtagere.⁴

Resultatet for så vidt angår effekter af jobpræmieordninger for langtidsledige er i tråd med evaluering af to tidligere jobpræmieordninger i Danmark. Den første var en jobpræmieordning for langtidsledige enlige forsørgere – primært kontanthjælpsmodtagere – der gjaldt i perioden januar 2011 til december 2012, og den anden var en jobpræmieordning for langtidsledige kontanthjælpsmodtagere, der gjaldt fra juni 2012 til maj 2014. Ingen af ordningerne bidrog til at forbedre beskæftigelsestilknytningen.⁵

⁴ Rosholm og Svarer (2020): *Kvantitativ evaluering af jobpræmieordningerne for langtidsledige 2017-2019*.

Metrica (2020): *Kvantitativ evaluering af langsigtede effekter af jobpræmieordningerne for langtidsledige 2017-2019*.

⁵ KORA (2017): *Effekter af to jobpræmieordninger for ledige*.